

Húsvét 6. vasárnapja

Jel 21,10-14.22-23

„A mennyei Jeruzsálem”

¹⁰És lélekben elvitt egy nagy magas hegyre, s ott megmutatta nekem a mennyből, az Istentől alászállt szent várost, Jeruzsálemet. ¹¹Isten dicsőségét sugározta. Ragyogott, mint a drágakő, mint a kristálytisztá jáspis. ¹²Széles, magas fala volt, rajta tizenkét kapu. A kapuk fölött tizenkét angyal. Nevek voltak rájuk írva, mégpedig Izrael fiai tizenkét törzsének a neve. ¹³Keleten három kapu, északon három kapu, délen három kapu és nyugaton három kapu. ¹⁴A város falának tizenkét alapköve volt, rajtuk a Bárány tizenkét apostolának tizenkét neve. [...] ²²De templomot nem láttam benne, mert a Mindenható, az Úr, az Isten és a Bárány a temploma. ²³A városnak nincs szüksége sem Napra, sem Holdra, hogy világítsanak, mert az Isten dicsősége ragyogja be, világossága pedig a Bárány.

Jeruzsálem varázslatos város, már a neve is elbűvölő, azt jelenti „békességes látomás”. Kr. e. XIX–XVIII. században egyiptomi átokszövegekben szerepel először a neve. Az amarnai levelekben úr-salimumnak vagy uru-salim-nak nevezik, a szó első tagja alapítást, vagyis várost jelent. A sálém vagy silim kifejezést Kr. e. III. évezredből ismert üdvözlésekben használják, békét, üdvösséget jölétet jelent. A zsidók leginkább az eblai agyagtáblákon szereplő béke jelentését vették át. A város nevének írása igen gyakorta változott. Kr. e. II. századtól ismert a görögös Hieroszolüma változat, amely a latin nevekben is meghonosodott, és ennek tudható be, hogy a Hierusalem vagy Ierusalem szavak az újszövetségi Szentírásban is meghonosodtak. Amilyen híres, olyan hosszú és bonyolult története van a városnak. A zsidók számára Dávid és Salamon teszi meg vallási fővárossá is, és építi meg a nagyszabású épületet, a Templomot, amely a későbbiekben egybeforr a város nevével. Jeruzsálem addig az, aminek megálmodták, amíg Templom van benne, és amikor nincs benne, a zsidók Temploma, akkor csonka, kifosztott városnak számít.

A salamoni Templom építése Kr. e. 967-ben kezdődik és Kr. e. 587-ig áll fenn. Mivel a Templom kultuszhely, a szent iratok őrzési helye és egyben kincstár is volt, először Sisák fáraó rabolta ki (1Kir 14,25 k.). Nabukodnezár pusztítja el (2Kir 25,8-17; 2Kron 36,18 k.; Jer 52,12-23), és ekkor kezdődött meg a templomvíziók segítségével a Templom spi-

ritualizálása. Igaz, addig, amíg lehetett, még folyt áldozatbemutatás a romok között is (Jer 41,5). Újjáépítésére lehetőség csak a babiloni fogság után, Ezdrás kezdeményezésére, nyílik lehetőség, és Kr. e. 520 és 515 között épül fel az új Templom, sokkal kisebbre mint a salamoni elődje. Ezt a Templomot is IV. Antiochósz Epiphanész megszenteltetésére Kr. e. 168/-164-ben, de három és fél év után megtisztították és újraszentelték.

Heródes Kr. e. 20-ban a régi helyén újat épít, és a templomteret is megnövelte, a rend fenntartására erődítményt épít mellé, melyből a rómaiak is szemmel tartották a zarándokokat. Az új építményre az apostolok is nagyon büszkék voltak, amikor Jézussal együtt felzarándokolnak az ünnepekre (Lk 2,41). A diaszpórákban élő zsidók vágya az volt, hogy életükben legalább egyszer láthassák a Templomot. Az Úr házába menni, minden zsidó számára a legnagyobb öröm volt (Zsolt 2,9-11), a hívő áhítozott mindig a szent városra és Templomára (Zsolt 42). Jézus becsülte a Templomot, az árusok kiűzése is arról tanúskodik, hogy mennyire komolyan gondolta, hogy ez a hely az imádság háza kell hogy legyen. Ennek ellenére pusztulását sírva prófétálta meg (Lk 19,41-44). A jeruzsálemi keresztény közösség és hagyománya nagy szerepet játszott az ősegyház életében. Ez a Templom Kr. u. 70-ig állt fenn, amikor a rómaiak a zsidó háborúban állítólag véletlenül felgyújtották. A szent tárgyait viszont a rómaiak Titusz vezetésével kifosztották, és Rómába vitték. Ettől kezdve nincs templom.

A keresztények számára azonban a templom inkább szimbolikus jelentőséggel bír, mert a kereszténység számára ahol Krisztus van, ott a szentség központja. A templom szimbolikája mégis nagy szerepet játszik az újszövetségi iratokban, főleg a zsidó levélben (Zsid 3,1-6). Krisztus engesztelő áldozata hasonló, csak tökéletesebb, mint a főpapnak az engesztelési napon a nép vétkeiért bemutatott áldozat.

A Jelenések könyvében a templom a mennyei Jeruzsálem, az égből aláereszkedő tökéletes építmény lesz (3,12-21,2). Ilyen esetben mindig az ideális egyház, a tökéletes keresztény közösség szimbólumaként értelmezik. Ezt a mennyei Siont a szentek és jámborok népesítik be. Az ilyen fantasztikus képek rögzítésére azért volt lehetőség, mert a valószínű templom a Jelenések könyvének írása idején már nem létezik. Mégis zsidók és zsidókeresztények, sőt a pogánykeresztények számára is ekkor még megmaradt Jeruzsálem szimbolikus központnak, amely Isten földi jelenlétét jelképezi. Róma szimbolikája ekkor még Jeruzsálem városával ellentétes, a földi hatalomnak, az ő Istenellenes erőknél a szimbóluma. Így aztán a zsidó és keresztény vallási költészetben is Jeruzsálem az ideális szentek szentje lesz, képeit a keresztény liturgiában

őrizték tovább. Talán ez a mennyei Jeruzsálem kép lesz az, amely a földi és tökéletlen egyház tapasztalata fölött mindig megőrzi és jelképezi a tökéletes egyházat, a tökéletes vallási közösséget, a lelki egyházat, amelynek megvalósítására törekszünk. Ahogyan a Jelenések könyvében is ezt a mennyei Jeruzsálemet János csak lelkében látja, a tökéletes egyházat is csak azok képesek látni, akik lelkükben az Istenhez emelkednek, és a földi egyház bajai, vétkei mögött meglátják azoknak a lelki erőfeszítéseknek az összességét, amely mégis magasztossá teszi az egyházat. Ahogyan egy zsidó soha nem feledkezhet meg Jeruzsálemről, és mindig vágyódik oda, úgy egy keresztény soha nem feledkezhet meg az ideális lelki egyházzal, és annak eljövételére nemcsak vágyik, hanem jótetteivel imádságával annak építő kockáit igyekszik gyarapítani.